2022

ศวปถ.
ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน
www.roadsafetythai.org

CSI
ROAD SAFETY RESEARCH UNIT

การพัฒนากลไกการตรวจสอบ ความปลอดภัยทางถนน สำหรับรถจักรยานยนต์

ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย
หน่วยวิจัยความปลอดภัยทางถนน
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศวปถ.
ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน
www.roadsafetythai.org

CSI
ROAD SAFETY RESEARCH UNIT
หน่วยวิชาความปลอดภัยทางถนน

คู่มือการตรวจสอบ

ความปลอดภัยทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คู่มือการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน สำหรับรถจักรยานยนต์ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญพล มีไชโย และคณะ

เรียบเรียงจากงานวิจัย

การพัฒนากลไกการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน
สำหรับรถจักรยานยนต์ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดร้อยเอ็ด

คำนำ

โครงการการพัฒนากลไกการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ เพิ่มทักษะให้กับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาและตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนและการจัดการความเร็วสำหรับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่รวมถึงการวิเคราะห์มาตรการแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยทางถนนและการจัดการความเร็วสำหรับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในกระบวนการได้มีการจัดอบรมให้ความรู้กระบวนการการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน พร้อมกับให้บุคลากรที่ผ่านการอบรมลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ของตนเอง การดำเนินงานมุ่งเน้นความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนอำเภอ เพื่อสร้างความร่วมมือและขยายผลไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลที่ให้ความร่วมมือ รวมถึงเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดและสาธารณสุขอำเภอที่ให้การสนับสนุนจนโครงการสามารถบรรลุเป้าหมายตามผลผลิตและตัวชี้วัดที่คาดหวัง ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างภาคีเครือข่ายไปยังพื้นที่ เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย สร้างความปลอดภัยทางถนนร่วมกันให้มีความยั่งยืนในอนาคต

สุดท้ายนี้ทางคณะผู้ดำเนินงานขอขอบคุณทางศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ศวปถ.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ รวมถึงภาคีเครือข่ายผู้ประสานงานในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ทุกท่านที่ให้การต้อนรับและสนับสนุนโครงการเป็นอย่างดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลผลิตที่ได้จากการดำเนินโครงการสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ได้ ตามแผนแม่บทความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2565 – 2570 ที่ตั้งเป้าเพื่อลดอัตราการสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้รถจักรยานยนต์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุบัติเหตุและความสูญเสียของประเทศไทย

สารบัญ

01 สถานการณ์ประเทศไทยด้านความปลอดภัยทางถนน

02 คำนิยามและความหมาย

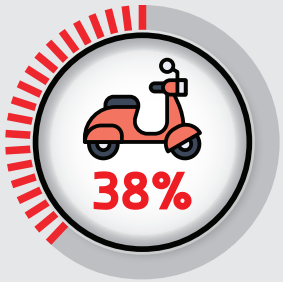
03 การตรวจสอบด้านความปลอดภัยทางถนนและการจัดการวามเร็วสำหรับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

04 บทสรุป

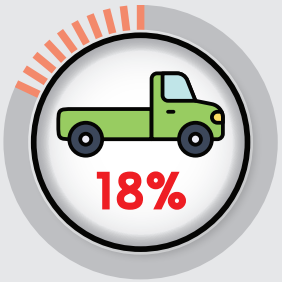

สถานการณ์ประเทศไทย
ด้านความปลอดภัยทางถนน

ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ รถจักรยานยนต์ รถยนต์ และรถปิคอัพ

ลักษณะทั่วไปของการชน

การเกิดอุบัติเหตุทางถนน ในลักษณะการชนระหว่าง **รถกับรถ** เป็นสาเหตุหลัก **91 %**

5% รถชนคน

3% ลักษณะอื่น

1% รถชนสัตว์

สัดส่วนอุบัติเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อม

39 % จากสภาพแวดล้อมในลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุรายละเอียดไว้ในระบบ

27% ถนนลื่น

18% ฝนตก

16% คนตัดหน้ารถ

สาเหตุของอุบัติเหตุที่เกิดจากบุคคล

49% ขับรถเร็วเกินกฎหมายกำหนด

43% ขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด

4% ขับรถหลับใน

4% เมาสุรา

สาเหตุที่เกิดจากสัญญาณไฟจราจรและป้ายบอกทาง

64% สัญญาณไฟจราจร/ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน

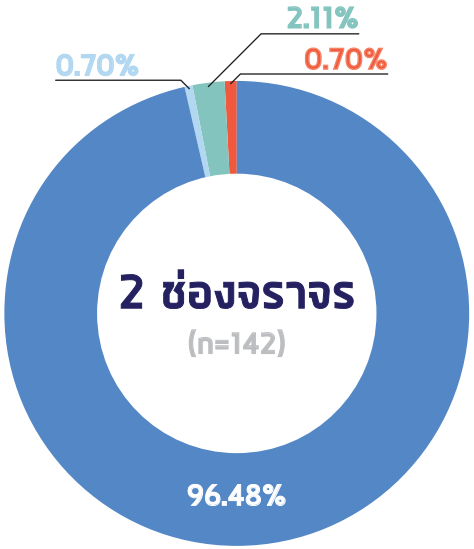
33% สาเหตุอื่นๆ จากสัญญาณไฟจราจร/ป้ายบอกทาง

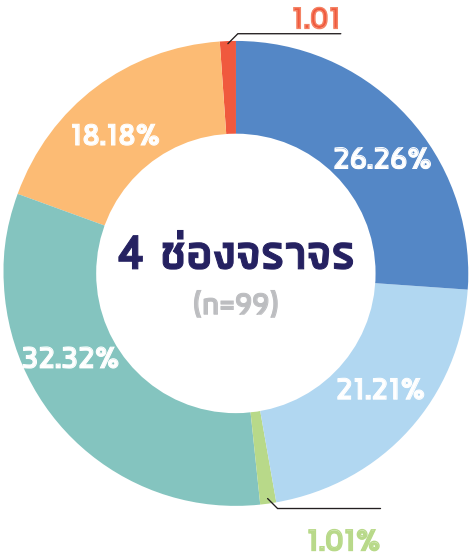
3% สัญญาณไฟจราจร/ป้ายบอกทางชำรุดหรือใช้การไม่ได้

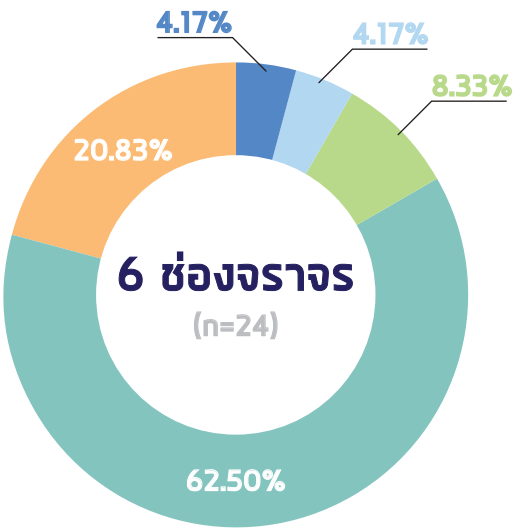
ความบกพร่องของถนนในที่เกิดเหตุ

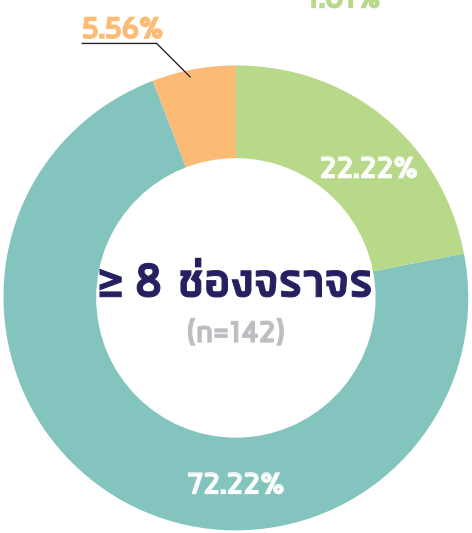
จำนวนช่องจราจร VS ประเภทของเกาะกลาง

- ไม่มีเกาะกลาง
- เกาะกลางแบบสี
- แบรริเออร์คอนกรีต
- เกาะกลางแบบยก
- เกาะกลางแบบร่อง
- เดินรถทิศทางเดียว

ที่มา: โครงการสืบสวนสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในเชิงลึก

ที่มา: โครงการสืบสวนสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในเชิงลึก

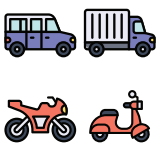

คำนิยามและความหมาย

การตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน หรือ Road Safety Audit (RSA) หมายถึง การตรวจสอบโครงการด้านถนนหรือการจราจรอย่างเป็นทางการโดยผู้ตรวจสอบอิสระที่มีคุณวุฒิ มีความ เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ ซึ่งการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนจะครอบคลุมถึงโครงการหรือถนนที่มีอยู่แล้ว โครงการที่กำลังก่อสร้าง หรืออยู่ระหว่างการออกแบบ โดยผู้ตรวจสอบจะรายงานถึงศักยภาพในการ เกิดอุบัติเหตุและความปลอดภัยในการใช้งานของโครงการและถนนดังกล่าว (Austroads, 2002; 2009)

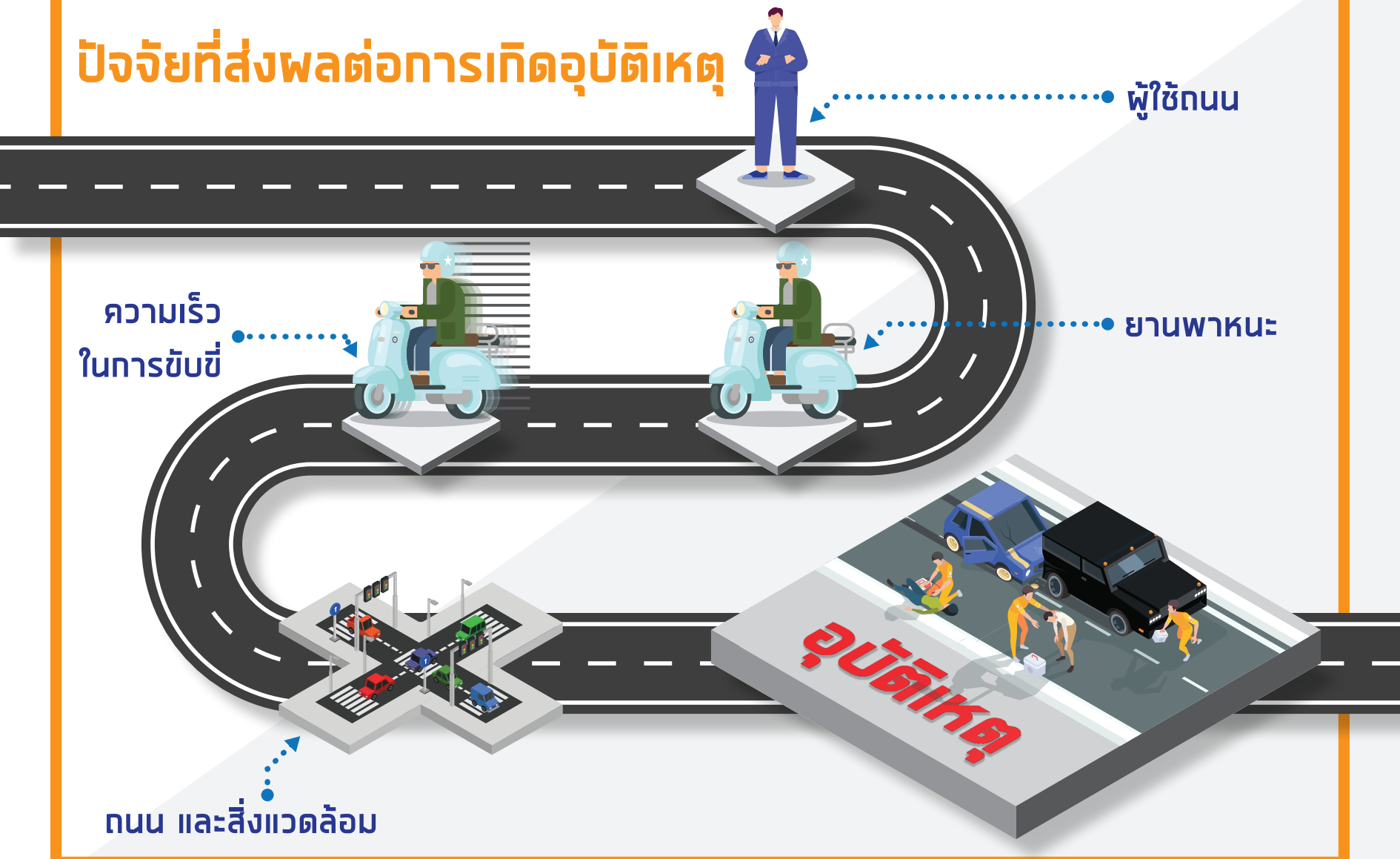

การตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน เป็นกระบวนการที่ใช้สำหรับประเมินศักยภาพในการเกิดอุบัติเหตุและความ ปลอดภัยในการใช้งานของโครงการก่อสร้างถนนใหม่ โครงการปรับปรุงและบำรุงรักษาถนนที่มีอยู่ (IHT, 1996) การตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน (Road Safety Audit) ได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการที่ นำมาใช้อย่างเป็นระบบในการป้องกันอุบัติเหตุในเชิงรุก ซึ่งจะทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการว่าจ้าง ออกแบบก่อสร้างและบำรุงรักษาถนน เกิดความตระหนักถึงเรื่องหลักการที่ดีในด้านความปลอดภัยบนถนน วัตถุประสงค์ของตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน

วัตถุประสงค์หลักของการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน คือ การตรวจหาจุดที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ต่อผู้ใช้ถนน และเสนอแนะแนวทางในการขจัดหรือบรรเทาอันตรายและความไม่ปลอดภัยดังกล่าว โดยจะต้อง คำนึงถึงผู้ใช้ถนนทุกกลุ่ม มิใช่จำกัดอยู่เพียงผู้ใช้ยานยนต์เท่านั้น (กลุ่มผู้ใช้ถนน ได้แก่ คนเดินเท้า ทุกเพศทุกวัย ผู้ใช้จักรยาน สามล้อถีบ จักรยานยนต์ จักรยานยนต์พ่วงข้าง สามล้อเครื่อง รถยนต์ รถบรรทุก รถประจำทาง และผู้โดยสารรถสาธารณะ) (พิชัย ธานีรณานนท์, 2549)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และความรุนแรง สำหรับผู้ใช้รถจักรยานยนต์

การคงไว้ซึ่งถนนที่ปลอดภัยสำหรับรถจักรยานยนต์

- >> ผิวถนน <<
- >> ป้าย <<
- >> วัตถุอันตราย <<

การคงไว้ซึ่งถนนที่ปลอดภัยสำหรับรถจักรยานยนต์

ผิวถนน
- ความกว้างของผิวทาง
- เครื่องหมายจราจรบรพื้นทาง
- ผิวทางที่สึกกร่อน
- Raised Features

วัตถุบนผิวทาง
- การให้บริการที่ครอบคลุม
- ทางข้ามรถไฟ
- จุดเชื่อมต่อสะพาน

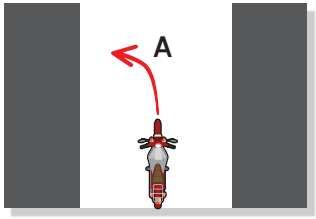
สิ่งแวดล้อม
- การระบายน้ำ
- แผ่นน้ำแข็ง ความชื้น น้ำค้าง
- ลมกรรโชก (Wind gusts)

สภาพข้างทาง
- สร้างความชัดเจนเพื่อความปลอดภัย สำหรับผู้ใช้จักรยานยนต์
- เพิ่มทัศนวิสัยการมองเห็น

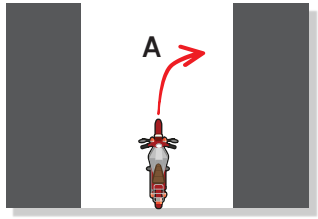
การบำรุงรักษาและการคืนสภาพถนน

- > ไหล่ถนน <
- > หลุมบ่อ <
- > ตะไคร่น้ำ <
- > ร่อง รอยนูน <
- > รอยแตก <
- > น้ำมัน จารบี <
- > การทำงานของผิวทาง <
- > ถนนเซาะร่อง <
- > เครื่องหมายบนผิวทาง <
- > การบำรุงรักษาพืชข้างทาง <
- > การกำจัดเศษหินกรวดและหินหลวม <
- > การทำความสะอาดของเหลวที่รั่วไหล <
- > การสะสมของน้ำมัน <
- > แผ่นเหล็กชั่วคราว <
- > การคืนสภาพของท่อระบายน้ำ <
- > การบำรุงรักษาทางข้ามรางรถไฟ <
- > ทำความสะอาดระหว่างและหลังงานถนน <
- > ทำความสะอาดและซ่อมแซมหลังอุบัติเหตุ <

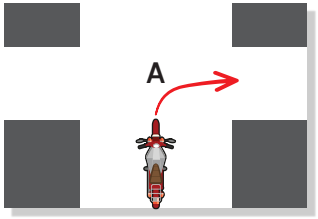
ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุประเภทยานพาหนะคันเดียว

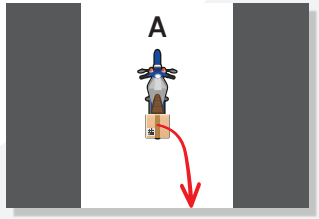

Vehicle running
off the road
to the left

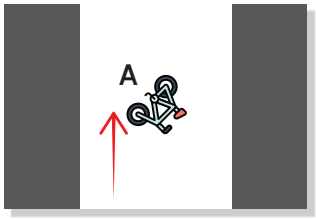

Vehicle running
off the road
to the right

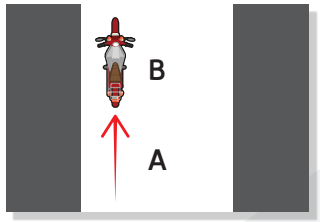

Vehicle in
a junction

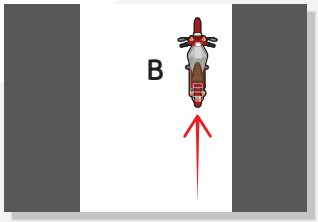

A passenger
falling off
the vehicle

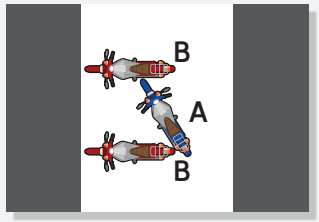

A two-wheeler
falling over

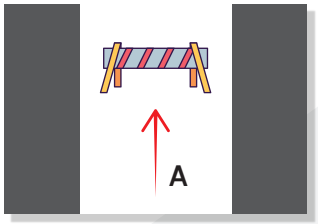

Collision with a
vehicle parked
onthe left side

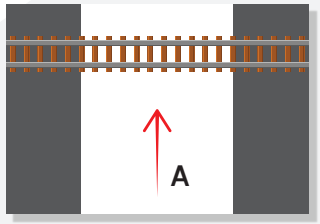

Collision with a
vehicle parked
onthe right side

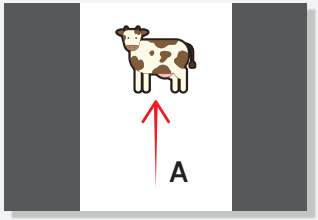

vvvอ

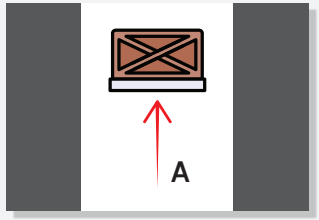

Collision road
work signs or
materials

Railway accident

Collision wit
an animal

Collision with a
forced object on or
above the road

ปัจจัยการเกิดอุบัติเหตุจำแนกตามลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ

ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ	ปัจจัยหลัก	ปัจจัยรอง
อุบัติเหตุตกข้างทาง (Run-off)	ด้านความเสี่ยง	ความกว้างผิวทาง
		รัศมีโค้ง
		คุณภาพโค้ง
		การตีเส้นถนน
		เส้นชะลอความเร็วไหล่ทาง
		สภาพผิวทาง
		ความชัน
		ดัชนีความเสียดทางผิวทาง
	ด้านความรุนแรง	วัตถุข้างทาง
		ระยะห่างของวัตถุข้างทาง
		ความกว้างไหล่ทาง
	ความเร็วที่ใช้	
	กระแสจราจร	
	การผ่านได้ของเกาะกลางถนน	
อุบัติเหตุการชนประสานงาจากการสูญเสียการควบคุม	ด้านความเสี่ยง	ความกว้างผิวทาง
		รัศมีโค้ง
		คุณภาพโค้ง
		การตีเส้นถนน
		เส้นชะลอความเร็วไหล่ทาง
		สภาพผิวทาง
		ความชัน
		ดัชนีความเสียดทางผิวทาง
	ด้านความรุนแรง	ประเภทเกาะกลางถนน
	ความเร็วที่ใช้	
	กระแสจราจร	
	การผ่านได้ของเกาะกลางถนน	

อุบัติเหตุการชนประสานงาระหว่างการแซง	ด้านความเสี่ยง	จำนวนช่องจราจร
		ความชัน
		ดัชนีความเสียดทานผิวทาง
		การจัดการความเร็วของยานพาหนะประเภทต่างๆ
	ด้านความรุนแรง	ประเภทเกาะกลางถนน
	ความเร็วที่ใช้	
	กระแสจราจร	
อุบัติเหตุที่ทางแยก	ด้านความเสี่ยง	ประภทของทางแยก
		คุณภาพทางแยก
		ความชัน
		ไฟฟ้าส่องสว่าง
		ดัชนีความเสียดทานผิวทาง
		ระยะการมองเห็น
		การจัดช่องจราจรทางแยก
		การจัดการความเร็ว
	ด้านความรุนแรง	ประเภทของทางแยก
	ความเร็วที่ใช้	
	กระแสจราจร	
อุบัติเหตุบริเวณจุดเชื่อมต่างๆ บนถนน (Property access)	ด้านความเสี่ยง	ลักษณะของทางเชื่อม
		ทางคู่ขนาน (service road)
		ประเภทเกาะกลางถนน
	ด้านความรุนแรง	ประเภทของทางเชื่อม
	ความเร็วที่ใช้	
	กระแสจราจร	
อุบัติเหตุในการขับขี่ตามถนน (Along)	ด้านความเสี่ยง	สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับยามพาหนะสองล้อ (Facilities for two wheelers)
	ด้านความรุนแรง	สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับยามพาหนะสองล้อ (Facilities for two wheelers)
	ความเร็วที่ใช้	
	กระแสจราจร	

การตรวจสอบด้านความปลอดภัยทางถนนและการจัดการความเร็วสำหรับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ประเด็นปัญหาสำหรับการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนของรถจักรยานยนต์

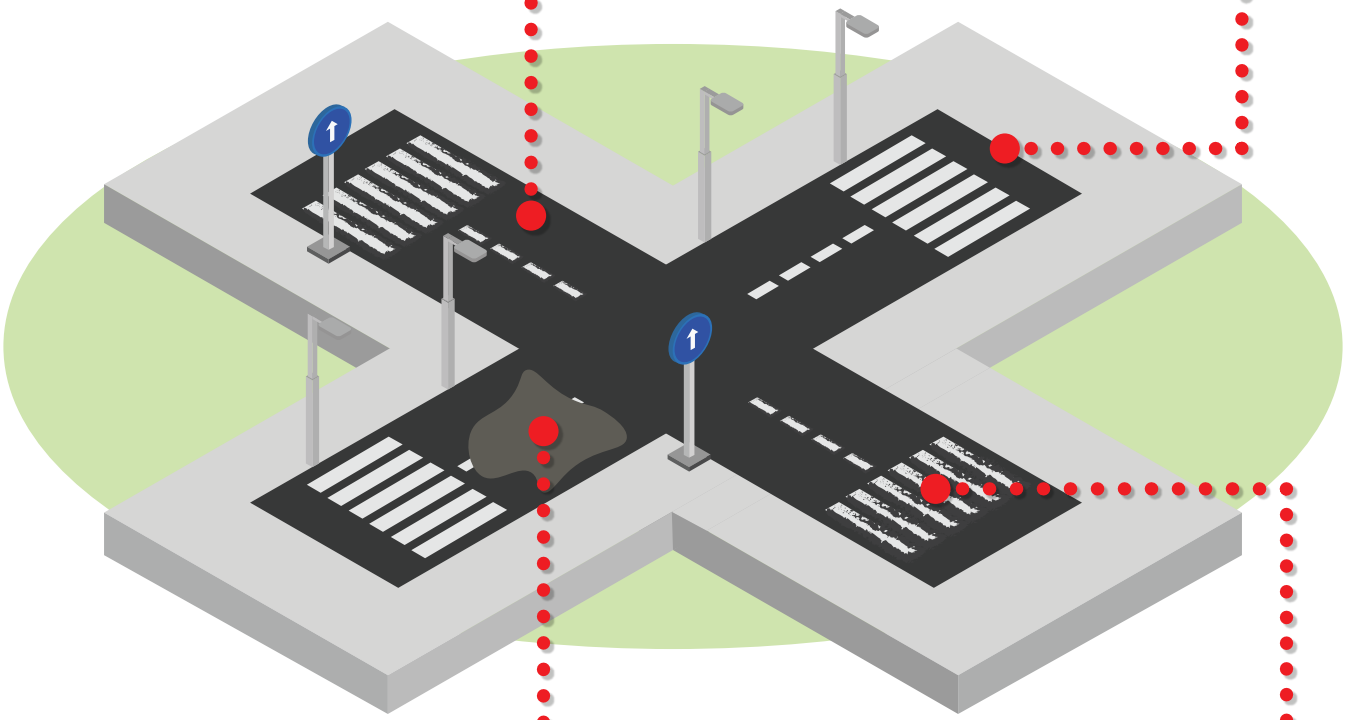
ประเด็นปัญหาหลัก	ประเด็นปัญหารอง
แนวเส้นทาง และ รูปตัดของถนน	> การมองเห็นและระยะการมองเห็น > ความเร็วในการออกแบบ > การจำกัดความเร็ว > ความต่อเนื่องของเส้นทางผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ > การแซง > ความเข้าใจในแนวเส้นทางของผู้ขับขี่ > ความกว้าง
ช่องทางเสริม	> การพายความกว้าง > ไหล่ทาง > ป้ายและเครื่องหมายจราจร > การจราจรเลี้ยว
ทางแยก	> ตำแหน่งทางแยก > การมองเห็นและระยะการมองเห็นบริเวณทางแยก > พื้นที่สำหรับรถจักรยานยนต์บริเวณทางแยก > ความต่อเนื่องของเส้นทางผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ > อุปกรณ์ควบคุมและอุปกรณ์นำทางบริเวณทางแยก > รูปแบบทางแยก > ประเด็นอื่นๆบริเวณทางแยก
ป้ายจราจร	> ประเด็นป้ายทั่วไป > การมองเห็นป้ายจราจร > เสาติดตั้งป้ายจราจร
สัญญาณไฟจราจร	> การทำงานของสัญญาณไฟจราจร > การมองเห็นสัญญาณไฟจราจร

ประเด็นปัญหาหลัก	ประเด็นปัญหารอง
เครื่องหมายจราจร และเครื่องหมายนำทาง	> ปัญหาทั่วไป > เครื่องหมายจราจรบนพื้นทาง > หลักนำทางและเป้าสะท้อนแสง > อุปกรณ์เตือนและอุปกรณ์นำทางโค้ง > แถบชะลอความเร็ว
ไฟฟ้าแสงสว่าง	> ปัญหาทั่วไปของไฟฟ้าส่องสว่าง
สิ่งแวดล้อม และ วัตถุอันตรายข้างทาง	> เขตปลอดสิ่งกีดขวางข้างทาง > วัตถุอันตรายข้างทาง > ราวกันอันตราย > ร้ิว > การมองเห็นราวกันอันตรายและร้ิว
ทางเขื่อม	> ปัญหาทั่วไปของทางเชื่อม > ระยะการมองเห็นที่ทางเชื่อม
การจอดรถ	> ปัญหาทั่วไป
ผิวถนนที่เปิดให้บริการระหว่างการปฏิบัติงาน	> ปัญหาทั่วไป
พื้นถนน	> สภาพผิวถนน > สภาพความต้านทานการลื่นไถล > สภาพน้ำขังบริเวณผิวถนน > วัสดุโลหะบนผิวถนน
ประเด็นอื่นๆ	> แสงสะท้อนเข้าตาผู้ขับขี่ > กิจกรรมข้างทาง > การควบคุมการจราจรในเชิงปฏิบัติ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ ที่พบในพื้นที่ อปท.

ผิวถนน

ความกว้างของผิวทาง

ผิวทางที่หลุดล่อน

เครื่องหมายบนผิวทาง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ ที่พบใน อปท.

กรวดและหินที่หลุดล่อนจากไหล่ทาง ที่ไม่ได้เทผิวทาง อันตรายต่อผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์

กรวดจากทางเชื่อมที่ไม่ได้เทผิวทาง ในเขตชนบท ซึ่งอันตรายต่อผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ ที่พบใน อปท.

กรวดและหินที่หลุดล่อนจากไหล่ทาง ที่ไม่ได้เทผิวทาง และเครื่องหมายเส้นจราจรขาดหายไป ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์

หลุมบ่อที่ซ่อมแซมไม่ดีอาจเป็นอันตรายต่อผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ ที่พบใน อปท.

ตะไคร่น้ำที่ขึ้นบนผิวทางทำให้ผิวถนนลื่นและอันตรายต่อผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์

ร่องและรอยนูนอาจทำให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์สูญเสียความมั่นคงและการควบคุมโดยเฉพาะในทางโค้ง รวมถึงปัญหาระยะการมองเห็นบริเวณทางโค้ง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ ที่พบใน อปท.

การปิดรอยแตกที่มีขนาดใหญ่อันตรายต่อผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ เมื่อผิวถนนเปียกโดยเฉพาะการเบรกหรือการเข้าโค้ง

น้ำท่วมขังผิวถนนมีความเสี่ยงสูงต่อผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์โดยเฉพาะในสภาพที่เปียกชื้น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ ที่พบใน อปท.

การเทผิวทางที่ขาดตอน ไม่เพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง เป็นอันตรายต่อผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์

เศษวัสดุจากงานถนนในการบำรุงรักษา เป็นอันตรายต่อผู้ใช้รถจักรยานยนต์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์ ที่พบใน อปท.

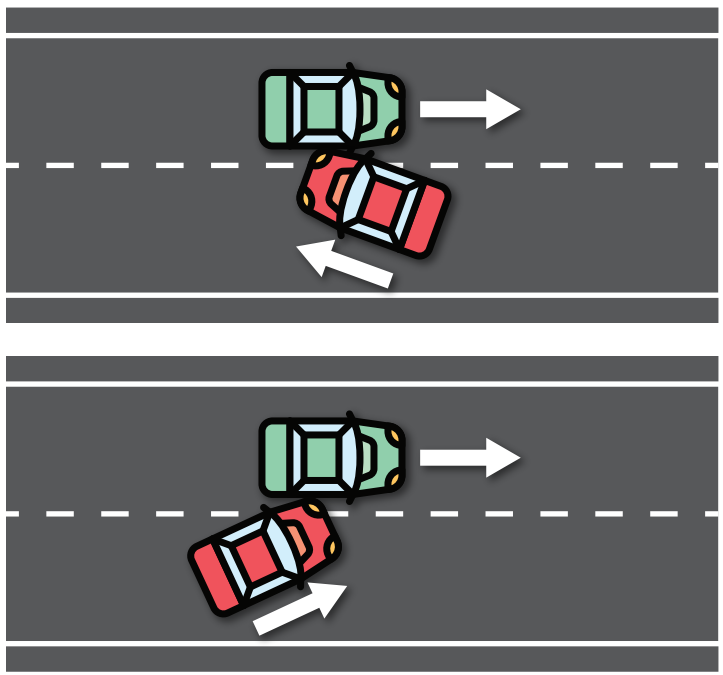

การใช้ป้ายเตือนหรือสัญญาณที่เหมาะสมสามารถลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุกับผู้ใช้รถจักรยานยนต์และผู้ใช้ถนนประเภทอื่นลงได้

คุณสมบัติอื่นๆ ในเชิงปฏิบัติ การควบคุมการจราจรหรือการตกแต่งพื้นที่อาจเกิดความต่างระดับที่ผิวทางซึ่งสามารถเป็นอันตรายสำหรับรถจักรยานยนต์ได้ เช่น

- Cyclist support bars and pedestrian refuges.
- เกาะที่ถูกยกขึ้นเพื่อควบคุมปริมาณการจราจรหรือปกป้องคนเดินเท้าและผู้ใช้รถจักรยาน
- Cobblestones
- วงเวียนที่มีการยกระดับต่ำและมี kerbs สามารถทำให้รถจักรยานยนต์สูญเสียการควบคุมได้

การชนด้านข้างระหว่างยานพาหนะที่วิ่งทิศทางเดียวกันหรือชนกับรถที่จะเลี้ยวหรือเปลี่ยนช่อง

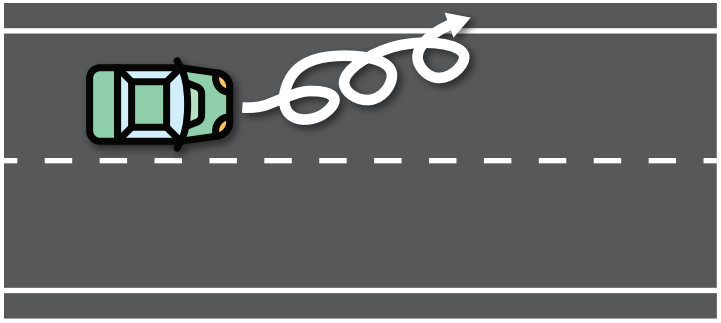
สาเหตุ
ข้อจำกัดทางการออกแบบถนน

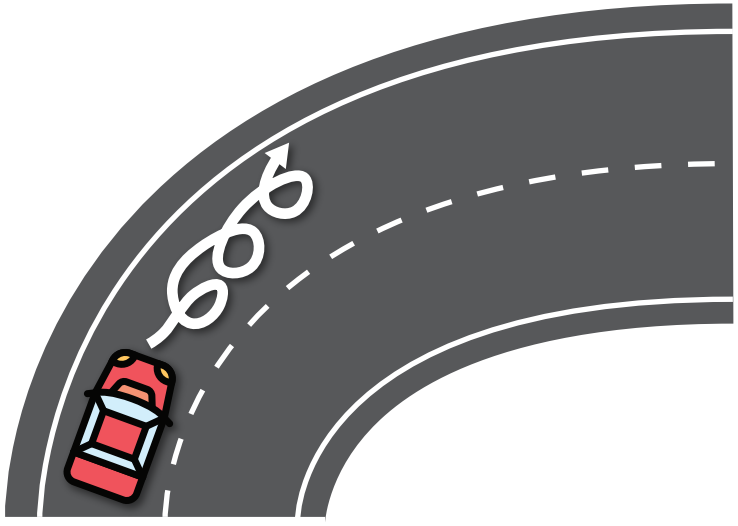
มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป	
=>	ติดตั้งเกาะกลางแบ่งทิศการจราจร
=>	ขยายความกว้างช่องจราจร
=>	จัดทำเกาะแบ่งทิศการจราจร
=>	จัดทำช่องรอเลี้ยว
=>	ติดตั้งป้ายแนะนำเส้นทางหรือป้ายถนนล่วงหน้า
=>	ติดตั้ง/ปรับปรุงเส้นแบ่งช่องจราจร
=>	ห้ามจอดรถข้างทาง
=>	ลดความเร็วจำกัดลง

ป้ายห้ามจอด

พลิกคว่ำ/ตกถนน

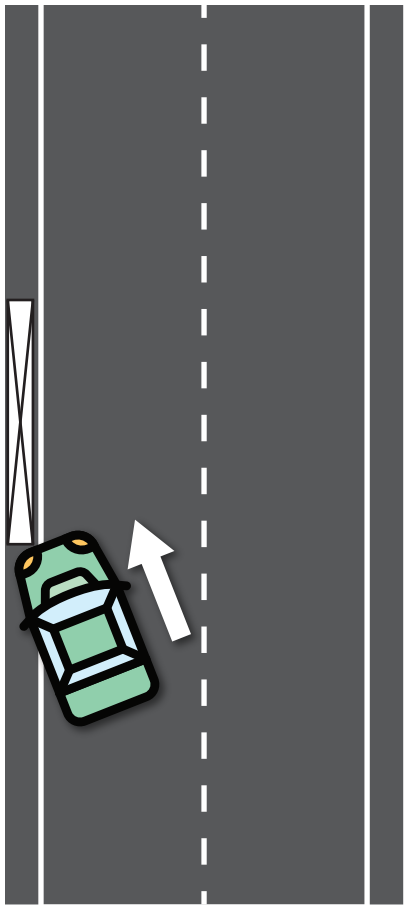
สาเหตุ
ผิวถนนลื่น

มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป	
=>	ปรับปรุงผิวถนนใหม่
=>	ปรับปรุงการระบายน้ำ
=>	เพิ่มความเสียดทานให้พื้นผิว
=>	ลดความเร็วจำกัดของรถ
=>	ติดตั้งป้าย "ระวังถนนลื่น"

ป้ายห้ามจอด

การชนสิ่งกีดขวางถาวรวัตถุ

สาเหตุ
ถาวรวัตถุใกล้ทางเดินรถ

มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป	
=>	เคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวางใกล้ทางเดินรถ
=>	ติดตั้งกำแพงแนวกั้นขอบทาง
=>	ติดตั้งอุปกรณ์ที่แตกหักง่ายและปลอดภัยเมื่อชน ได้แก่ เสาป้าย เสาไฟ เป็นต้น
=>	ป้องกันถาวรวัตถุด้วยราวกันอันตราย

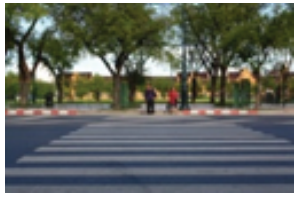
กำแพงแนวกั้นขอบทาง

อุบัติเหตุกับคนเดินเท้าที่ทางแยก

สาเหตุ				
ระยะการมองเห็นจำกัด	ทางข้ามบริเวณสถานศึกษา	ผู้ขับขี่ไม่ชะลอรถที่ทางข้ามหรือไม่สังเกตเห็น	คนเดินเท้าเดินบนผิวจราจร	มีช่วงห่างระหว่างทางข้ามมาก
มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป				
=> เคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวาง => จัดทำทางข้ามคนเดินเท้า => ปรับปรุง/ติดตั้งป้ายเตือนคนเดินเท้า => ปรับเปลี่ยนเส้นทางของคนเดินเท้า	=> จัดเจ้าหน้าที่ช่วยดูแลจัดการ	=> ห้ามจอดรถบริเวณใกล้ทางข้าม => ติดตั้งป้ายเตือนล่วงหน้า => จำกัดความเร็ว => ติดตั้งรั้วกันอันตรายป้องกันคนเดินเท้า	=> ก่อสร้างทางเดินเท้า	=> จัดทางข้ามเพิ่มเติม => ติดตั้งสัญญาณไฟคนข้ามแบบกด

ป้ายเตือนคนข้ามถนน

ทำทางข้ามคนเดินเท้า

สัญญาณไฟคนข้าม

อุบัติเหตุกับคนเดินเท้าที่ทางข้าม

สาเหตุ		
ทางเดินเท้าอยู่ชิดกับทางเดินรถ	ข้อจำกัดทางการออกแบบ	การนำทางไม่ดีเพียงพอ
มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป		
=> เคลื่อนย้ายทางเท้าให้ห่างออกไปจากทางเดินรถ	=> ขยายความกว้างช่องจราจร => ปรับเปลี่ยนตำแหน่งเกาะกลาง => กั้นขอบทาง	=> ปรับปรุง/ติดตั้งเครื่องหมายบนพื้นทาง => ติดตั้งอุปกรณ์นำทางข้างทาง => ติดตั้งป้ายเตือนล่วงหน้า

อุบัติเหตุกลางคืน

สาเหตุ		
การมองเห็นไม่เพียงพอ		
มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป		
=> ติดตั้ง/ปรับปรุงไฟฟ้าส่องสว่าง	=> ติดตั้งอุปกรณ์นำทางข้างทาง (delineators)	=> ติดตั้ง/ปรับปรุงป้ายเตือน

การชนที่ทางเข้า–ออก

สาเหตุ			
ชนกับรถเลี้ยวซ้าย	ปริมาณรถทางตรงมาก	ปริมาณรถที่ทางเข้า – ออกมาก	ระยะการมองเห็นจำกัด
มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป			
=> จัดทำช่องรอเลี้ยวซ้าย => ห้ามการจอดรถใกล้ทางเข้า–ออก => เพิ่มความกว้างทางเข้า–ออก => ขยายความกว้างช่องจราจร => เพิ่มรัศมีวงเลี้ยว	=> ย้ายทางเข้า–ออกไปถนนเส้นรอง => ก่อสร้างถนนในชุมชนเพิ่มเติม => เปลี่ยนเส้นทางการจราจรทางหลักออกไปยังที่อื่น	=> ติดตั้งสัญญาณไฟ => เพิ่มช่องรอเลี้ยวเข้าหรือออกบนถนนหลักให้รถจากทางเข้า–ออก สามารถทำความเร็วได้ => จัดเกาะแบ่งทิศการจราจร	=> เคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวาง => การห้ามจอดรถใกล้ทางเข้า–ออก => ติดตั้ง/ปรับปรุงไฟฟ้าส่องสว่าง => ลดความเร็วจำกัดลง

อุบัติเหตุขณะผิวจราจรเปียก

สาเหตุ				
ชนกับรถเลี้ยวซ้าย				
มาตรการและแนวทางแก้ไขทั่วไป				
=> ปรับปรุงผิวถนนใหม่	=> ปรับปรุงการระบายน้ำ	=> เพิ่มความเสียดทานให้พื้นผิว	=> ลดความเร็วจำกัดของรถ	=> ติดตั้งป้าย "ระวังถนนลื่น"

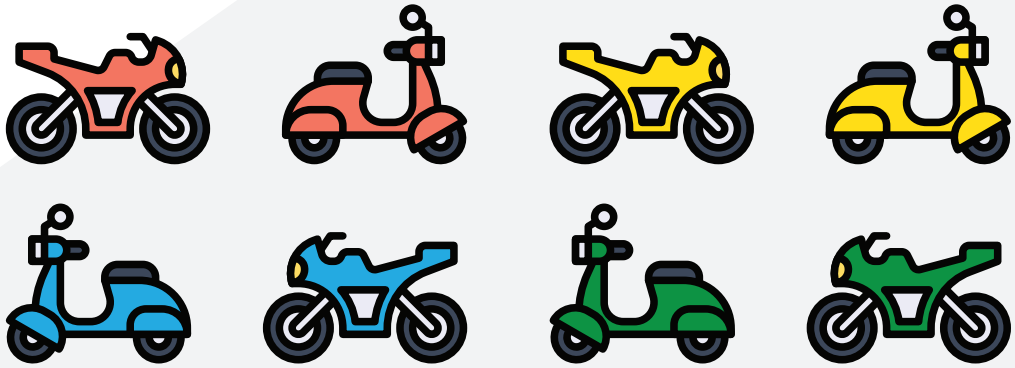
อุปกรณ์กันอันตรายสำหรับรถจักรยานยนต์

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีผู้สัญจรโดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นจำนวนที่มาก แต่อุปกรณ์กันอันตรายที่นำมาใช้ในประเทศไม่ได้มีการออกแบบให้รองรับเมื่อเกิดอุบัติเหตุสำหรับผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ หากไม่มีอุปกรณ์กันอันตรายที่เหมาะสม อาจทำให้รถจักรยานยนต์หลุดตกถนนเกิดความเสียหายและรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต อุปกรณ์กันอันตรายสำหรับรถจักรยานยนต์จะมีการเสริมแผ่นเหล็กบริเวณด่านล่างของราวกันอันตรายเพื่อป้องกันผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์การลื่นไถลออกนอกถนน

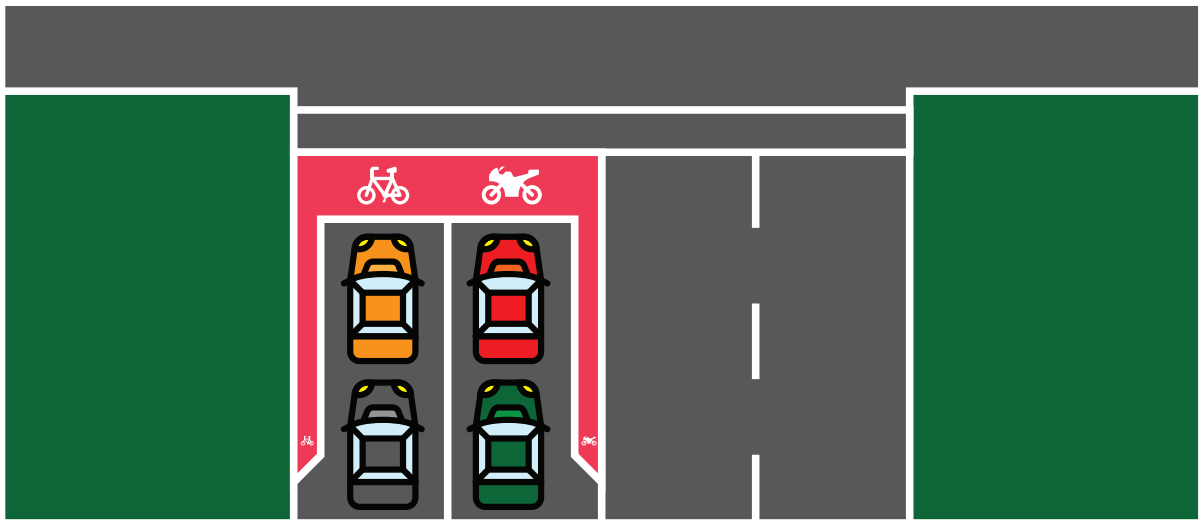
ช่องทางเฉพาะรถจักรยานยนต์

ความกว้างของช่องทางพิเศษสำหรับรถจักรยานยนต์จากกรณีศึกษาการทำเส้นทางรถจักรยานยนต์ในประเภทมาเลเซีย เพื่อแก้ไขปัญหาอัตราการชนสูงมาเลเซียได้กำหนดเส้นทางรถจักรยานยานต์หนึ่งช่องจราจรสำหรับรถจักรยานยนต์ในปี 1970 โดยมีการสร้างอีกมากมายในปีต่อ ๆ มา โดยทั่วไปแล้วจะสร้างตามถนนที่มีปริมาณและความเร็วสูง(เช่นทางด่วน) การศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลมาเลเซียในความกว้างของเลส้นทางรถจักรยานยนต์ พบว่า " เลนพิเศษสำหรับรถจักรยานยนต์นั้นต้องการความกว้างของการควบคุม 3.81m (รวมระยะขอบ 0.38m ที่ขอบทั้งสองข้าง) สำหรับการขับขี่ที่สามารถตีคู่ข้างกันได้ด้วยความเร็ว 70 กม. / ชม. (จำกัด ความเร็วที่บังคับใช้สำหรับเลนมอเตอร์ไซค์พิเศษ) (sic)"

พื้นที่หยุดรถบริเวณทางแยกสำหรับรถจักรยานยนต์

พื้นที่หยุดรถบริเวณทางแยกสัญญาณไฟจราจรสำหรับรถจักรยานยนต์เป็นการจัดตำแหน่งให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์อยู่บริเวณด้านหน้าสุดของสัญญาณไฟจราจร ซึ่งอาจช่วยลดเวลาการจัดลำดับเข้าคิวสัญญาณไฟจราจรและรักษาระยะห่างจากกระแสของยานพาหนะอื่นๆ ปัญหาของพื้นที่หยุดรถสำหรับรถจักรยานยนต์บริเวณทางแยกนี้คืออาจไม่มีประสิทธิภาพมากพอ หากผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ไม่มีช่องทางเคลื่อนที่เข้าไปยังพื้นที่ดังกล่าว

ช่องทางสำหรับรถจักรยาน

รถจักรยานและรถจักรยานยนต์มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องของ กำลัง, น้ำหนัก และความเร็ว ทุกรูปแบบของการใช้ช่องทางร่วมกันนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องลดความเร็วของยานพาหนะขับเคลื่อน 2 ล้อ จึงจะทำให้ความแตกต่างในด้านความเร็วกับรถจักรยานลดน้อยลง

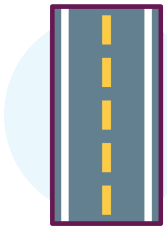

การตอบสนองพฤติกรรมส่วนใหญ่ของผู้ปั่นจักรยานและผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ใช้ช่องทางร่วมกันนั้นยังไม่เป็นที่ทราบแน่ชัด ในสถานการณ์ที่ดีที่สุดรถจักรยานยนต์อาจใช้ช่องทางสำหรับรถจักรยานบ้างเป็นครั้งคราวได้ โดยการใช้ความเร็วต่ำและไม่ขี่รถจักรยานยนต์เบียดผู้ปั่นจักรยานมากเกินไป ในสถานการณ์ที่แย่ที่สุดผู้ปั่นจักรยานอาจจะมีความรู้สึกปลอดภัยน้อยลงจากการขี่เข้าและออกช่องทางสำหรับรถจักรยานด้วยความเร็วสูง

การบังคับใช้พฤติกรรมที่ทำให้สอดคล้องร่วมกันได้ (เช่น ใช้ความเร็วต่ำและไม่แซง) อาจเป็นเรื่องที่ยากและกฎระเบียบอาจมีผลเสียทั้งต่อผู้ปั่นจักรยานเองและผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์

แนวทางการจัดการความเร็ว

ประเภทถนน	จำกัดความเร็วในพื้นที่ชุมชน (เขต กทม. เขตเมืองพัทยา หรือเขตเทศบาล) ไม่เกิน (กม./ชม.)					
	ประเภทที่ 1 รถบรรทุกที่มีน้ำหนักรถรวมทั้ง น้ำหนักบรรทุกเกิน 1,200 กิโลกรัม หรือ รถบรรทุกคนโดยสาร		ประเภทที่ 2 รถยนต์อื่น นอกจากรถที่ระบุใน 1 ขณะที่ลากจูงรถพ่วง รถยนต์บรรทุกที่มีน้ำหนักรถรวมทั้งน้ำหนักบรรทุกเกิน 1,200 กิโลกรัม หรือ รถยนต์สามล้อ		ประเภทที่ 3 รถยนต์อื่น นอกจากรถที่ระบุใน 1 และ 2 หรือ รถจักรยานยนต์	
	ความเร็วตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522	**ความเร็วใหม่**	ความเร็วตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522	**ความเร็วใหม่**	ความเร็วตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522	**ความเร็วใหม่**
2 ช่อง	60	**40**	45	**40**	80	**40**
4 ช่อง (ไม่มีเกาะกลาง)	60	**50**	45	**45**	80	**50**
4 ช่อง (มีเกาะกลาง)	60	**50**	45	**45**	80	**50**
มากกว่า 4 ช่อง	60	**60**	45	**45**	80	**60**

แนวทางการพิจารณาอุกรณ์อำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย

อุปกรณ์/แนวทางแก้ไข	ร้อยละความเร็วที่ลดลง
=> เครื่องหมาย Chevron บนผิวทาง	1–24%
=> เส้นแนวขวางบนผิวทางจราจร	0.3–1%
=> เส้น Optical Speed Bar	2–7%
=> เครื่องหมายขีดจำกัดความเร็วบนผิวทาง	1–4%
=> เครื่องหมายข้อความ "ลดความเร็ว" บนผิวทาง	1–5%
=> ป้ายแสดงความเร็ว Your Speed	5–60%
=> ป้ายข้อความเตือนความเร็วแบบกระตุ้น	2–10%
=> ป้ายเตือนขีดจำกัดความเร็ว	1–12%
=> ป้ายเตือนความเร็วแบบปรับเปลี่ยนค่าได้	6%
=> Removeing sight obstacles	0–5%
=> Flattening side slopes	5–25%
=> Providing clear recovery zones	10–40%
=> Guardrails along embankments	40–50%
=> Guard rail end treatments	0–10%
=> Yielding lighting poles	25–75%
=> Signing of hazardous curves	0–35%
=> Correcting erroneous signs	5–10%

การยกระดับความรู้ด้านความปลอดภัยทางถนนในพื้นที่ อปท.

นายช่าง/วิศวกรโยธา

>> สำรวจ ออกแบบ เขียนแบบ ก่อสร้าง บำรุงรักษา

>> ตรวจสอบ แก้ไข ถอดแบบ ประมาณราคา ควบคุมงานก่อสร้าง งานปรับปรุง และซ่อมแซม

>> รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา วิเคราะห์วิจัยในด้านช่าง

หลักสูตร (การอบรม)

การตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน (Road Safety Audit)

ขั้นตอนการออกแบบ ระหว่างก่อสร้าง และถนนที่เปิดให้บริการแล้ว

เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัย

>> ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัย

>> ตรวจตรา รับแจ้งเหตุ อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย และภัยพิบัติต่างๆ

>> รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล สำรวจแหล่งน้ำ เส้นทางจราจร หรือบริเวณที่เสี่ยงภัย เพื่อทำแผนป้องกันภัย

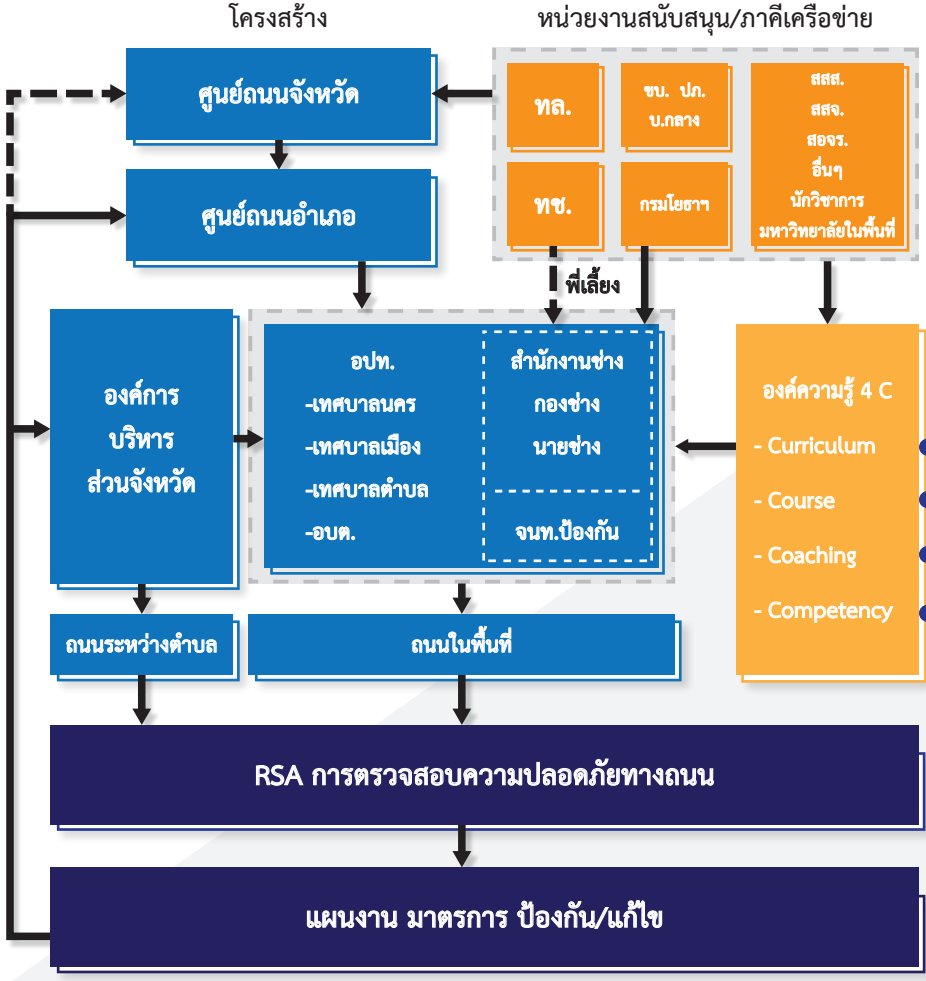
หลักสูตร (การอบรม)

การวิเคราะห์และระบุจุดเสี่ยงอันตราย (Black Spot Identification)

บทสรุป

แนวทางการจัดการความปลอดภัยทางถนน ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Curriculum หลักสูตร

การวางระบบหลักสูตรจากนักวิชาการและภาคีเครือข่าย เพื่อให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ สมรรถนะและศักยภาพของบุคลากรของ อปท. ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความปลอดภัยทางถนน

Course การอบรม

เน้นประเด็นที่ต้องเติมเต็มทักษะในการทำงานจากนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น หลักสูตรอบรมการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนเบื้องต้น หลักสูตรการสบสวนอุบัติเหตุ การวิเคราะห์สาเหตุอุบัติเหตุ เป็นต้น

Coaching การฝึกปฏิบัติ

จำเป็นต้องมีการฝึกฝนเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะให้มีความชำนาญจากทีมพี่เลี้ยงนักวิชาการ เช่น การลงพื้นที่โดยมีทีมพี่เลี้ยงที่สนับสนุน ได้แก่ ทล. ทช. ปภ. สสส. สอจร. สาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น

Competency ความสามารถ สมรรถนะ

เป็นดัชนีชี้วัดของการดำเนินงาน ประเมินผลบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านความปลอดภัยทางถนน

ผู้ตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนระดับต้น (Inspector)

ผู้ตรวจสอบความปลอดภัยงานทางระดับต้น (Inspector) คือ ผู้ที่ผ่านการอบรมการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนระดับต้น(เบื้องต้น) โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ วิศวกรโยธา นายช่างโยธา เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือบุคลากรด้านอื่นๆ ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านความปลอดภัยทางถนน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน โดยต้องผ่านการควบคุมงานหรือการรองรับจากผู้ตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนระดับตรวจสอบ (Auditor) สมรรถนะสามารถวิเคราะห์ปัญหาข้อบกพร่องและเสนอมาตรการแนวทางการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้

ผู้ตรวจสอบความปลอดภัยงานทางระดับตรวจสอบ(Auditor)

ผู้ตรวจสอบความปลอดภัยงานทางระดับตรวจสอบ (Auditor) คือ ผู้ที่เคยเป็นผู้ตรวจสอบความปลอดภยทางถนนระดับต้นและมีประสบการณ์การตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน และเป็นผู้ที่ผ่านหลักสูตรผู้ตรวจสอบความปลอดภัยระดับตรวจสอบ โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ วิศวกรโยธา นายช่างโยธา เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ที่มีความรู้ทางด้านวศวิกรรมงานทาง) ในพื้นที่ สมรรถนะมีประสบการณ์ในการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนและเชี่ยวชาญ สามารถวิเคราะห์ปัญหาข้อบกพร่องและเสนอมาตรการแนวทางการแก้ไขปัญหา จัดทำงบประมาณและให้คำปรึกษาได้

หน่วยวิจัยความปลอดภัยทางถนน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

99 หมู่ 9 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000

โทรศัพท์ 055-964079